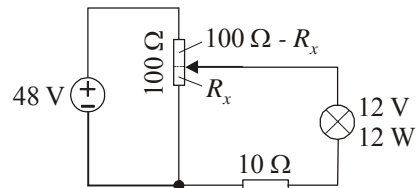

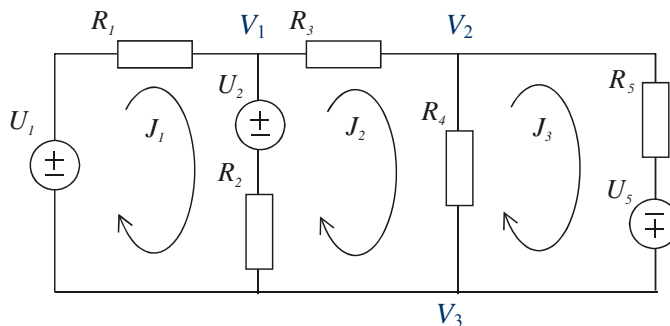
OSNOVE ELEKTROTEHNIKE I (VSŠ)

1. kolokvij, 4. december 2008

1. Kolikšna mora biti upornost R_x spodnjega dela potenciometerskega delilnika, da bo žarnica pravilno napajana?

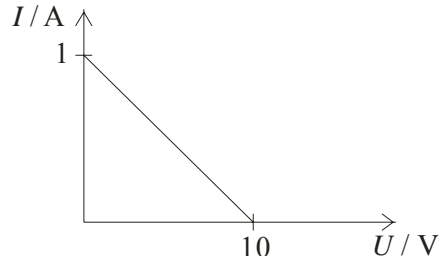
2. Za vezje na sliki zapišite sistem enačb za izračun začnih tokov (J_1, J_2, J_3) v matrični obliki.

3. V točkah $T_1(2 \text{ cm}, 1 \text{ cm}, 0)$, $T_2(1 \text{ cm}, 1 \text{ cm}, 0)$ in $T_3(1 \text{ cm}, 2 \text{ cm}, 0)$ so naboji $Q_1 = 20 \text{ nC}$, $Q_2 = -50 \text{ nC}$ in $Q_3 = 30 \text{ nC}$. Določite vektor električne sile na naboj Q_2 .

4. Kolikšno je število neodvisnih enačb pri reševanju vezja druge naloge z uporabo metode spojiščnih potencialov?
a) 2   b) 3   c) 4   d) 5

5. Določite elementa nadomestnega napetostnega (Theveninovega) vira:
a) $U_0 = 10 \text{ V}$, $I_K = 1 \text{ A}$
b) $I_K = 1 \text{ A}$, $R_0 = 10 \Omega$
c) $U_0 = 10 \text{ V}$, $R_0 = 10 \Omega$
d) $U_0 = 10 \text{ V}$, $R_0 = 1 \Omega$

6. Kako se giblje naelektrjen delec v homogenem električnem polju, če je električna sila edina, ki deluje nanj ($\vec{E} = \overline{\text{konst}}$)?
a) Giblje se enakomerno pospešeno ($\vec{a} = \overline{\text{konst}}$).
b) Giblje se neenakomerno pospešeno ($\vec{a} \neq \overline{\text{konst}}$).
c) Giblje se s konstantno hitrostjo ($\vec{a} = \vec{0}$).
d) Miruje
7. Na valjni lupini premera 1 mm je vzdolžna (linijska) gostota naboja $q = 10 \mu\text{C/m}$. Kolikšna je ploskovna gostota naboja na tej lupini?
a) 10 mC/m^2 b) $1,59 \text{ mC/m}^2$ c) $3,18 \text{ mC/m}^2$ d) $12,7 \text{ mC/m}^2$

Rezultati kolokvija bodo objavljeni na sistemu e-Študent.

Rešitve nalog so objavljene na spletni strani <http://torina.fe.uni-lj.si/oe>.

OSNOVE ELEKTROTEHNIKE I (VŠŠ)

1. kolokvij, 4. december 2008, rešitve

1. Da bo žarnica pravilno napajana, mora skozi njo teči tok $I = P/U = 1 \text{ A}$. Zančni enačbi v levem in desnem delu vezju sta:

$$48 \text{ V} = (100 \Omega - R_x + R_x) \cdot I_1 - R_x \cdot 1 \text{ A}$$

$$0 \text{ V} = (10 \Omega + 12 \Omega + R_x) \cdot 1 \text{ A} - R_x \cdot I_1$$

iz obeh pa sledi $R_x \doteq 79,6 \Omega$.

2. Za vsako od označenih zank zapišemo II. Kirchhoffov zakon. Napetosti na uporih izrazimo z zančnimi tokovi:

$$-U_1 + R_1 J_1 + U_2 + R_2 (J_1 - J_2) = 0$$

$$-U_2 + R_3 J_2 + R_4 (J_2 - J_3) + R_2 (J_2 - J_1) = 0$$

$$R_4 (J_3 - J_2) + R_5 J_3 - U_5 = 0$$

Sistem enačb zapišemo še v matrični obliki:

$$\begin{bmatrix} R_1 + R_2 & -R_2 & 0 \\ -R_2 & R_2 + R_3 + R_4 & -R_4 \\ 0 & -R_4 & R_4 + R_5 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} J_1 \\ J_2 \\ J_3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} U_1 - U_2 \\ U_2 \\ U_5 \end{bmatrix}$$

3. Električno silo na naboj Q_2 izračunamo s superpozicijo sil, ki ju povzročata naboja Q_1 in Q_3 (glej tudi sliko). Električna sila na naboj Q_2 zaradi Q_1 je:

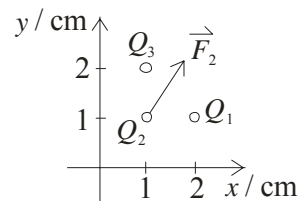
$$\vec{F}_{12} = -\vec{e}_x \frac{Q_1 Q_2}{4\pi\epsilon_0 |(1 \text{ cm}, 1 \text{ cm}, 0) - (2 \text{ cm}, 1 \text{ cm}, 0)|^2} = -\vec{e}_x \frac{20 \text{ nC} \cdot (-50 \text{ nC})}{4\pi\epsilon_0 10^{-4} \text{ m}^2} \doteq \vec{e}_x 90 \text{ mN}$$

Električna sila na naboj Q_2 zaradi Q_3 je:

$$\vec{F}_{32} = -\vec{e}_y \frac{Q_3 Q_2}{4\pi\epsilon_0 |(1 \text{ cm}, 1 \text{ cm}, 0) - (1 \text{ cm}, 2 \text{ cm}, 0)|^2} = -\vec{e}_y \frac{30 \text{ nC} \cdot (-50 \text{ nC})}{4\pi\epsilon_0 10^{-4} \text{ m}^2} \doteq \vec{e}_y 135 \text{ mN}$$

Celotna električna sila na naboj Q_2 je torej:

$$\vec{F}_2 \doteq (\vec{e}_x 90 + \vec{e}_y 135) \text{ mN}.$$

4. Eno spojišče ozemljimo. Za določitev potencialov preostalih spojišč potrebujemo 2 neodvisni enačbi spojiščnih potencialov.
5. Iz U-I karakteristike določimo: $U_0 = 10 \text{ V}$ in $I_K = 1 \text{ A}$, iz česar izračunamo $R_0 = 10 \Omega$. Elementa nadomestnega napetostnega (Theveninovega) vira sta: $U_0 = 10 \text{ V}$ in $R_0 = 10 \Omega$.
6. V homogenem polju na naelektrjen delec deluje konstantna sila, torej je gibanje delca enakomerno pospešeno.
7. Ploskovno gostoto naboja na valjni lupini dolžine l , premera d in ploščine $A = 2\pi rl = \pi dl$ izrazimo s pomočjo vzdolžne (linijske) gostote naboja na tej lupini:

$$\sigma = \frac{Q}{A} = \frac{Q}{\pi dl} = \frac{q}{\pi d} = \frac{10 \cdot 10^{-6} \text{ C}}{\pi 10^{-3} \text{ m}} \doteq 3,18 \text{ mC/m}^2.$$